

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Miika Pylkkänen

Popmusiikin moniottelija

Nykyaikaisen kosketinsoittajan kenttäopas

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Muusikko (AMK)

Musiikin tutkinto

Opinnäytetyö

4.6.2021

Tekijä Otsikko	Miika Pyökkänen Popmusiikin moniottelija - nykyaikaisen kosketinsoittajan kenttäopas
Sivumäärä Aika	24 sivua 4.6.2021
Tutkinto	Muusikko (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Musiikin tutkinto
Suuntautumisvaihtoehto	Esittäminen, piano
Ohjaaja Arviointi	Lehtori Jukka Väisänen Lehtori Ari-Pekka Korhonen
<p>Opinnäytetyöni käsittelee kaupallisen populaarimusiikin livekenttää ja sillä ammattimaista toimimista kosketinsoittajan näkökulmasta. Nykypäivänä pop-musiikin ollessa pitkälti elektronista, vahvasti syntetisoitua ja tietokoneella tuotettua, kosketinsoittaja kantaa usein merkittävän osan äänenvärikkisestä vastuusta kappaleiden asianmukaisen liveuotannon toteutumisessa. Esittelen työssäni yleisesti käytössä olevia sekä omia toimiviksi havaitsemiani metodeja mm. kappaleiden levytuotantojen laadukkaaseen ja ammattimaiseen toteuttamiseen liveympäristössä. Annan myös käytännön neuvoja pop-kosketinsoittajan ammatin harjoittamisen, sekä siinä kehittymisen ja menestymisen avuksi.</p> <p>Esittelen myös yleisellä tasolla kategorisoiden tavallisimpia pop-musiikin ympäristössä käytettäviä sähköisiä kosketinsoittimia ja kosketinsoitintyyppejä, sekä niiden mahdollisia funktioita ja vahvuuksia erilaisissa produktioissa ja kosketinsoitinseteissä. Käytän esimerkkeinä ammattiurani aikana työskentelemissäni produktioissa käyttämistäni kosketinsoitinseteistäni löytyviä soittimia ja muuta kalustoa.</p> <p>Opinnäytetyöni alkuun kerron lyhyesti omasta tiestäni pianonsoiton harrastelijasta popmusiikin ja kosketinsoittimien ammattilaiseksi. Käyn samalla ammatillisen pätevyyteni osoittaakseni läpi työhistoriani Suomen popmusiikin kärkinimien palveluksessa. Myöhemmin pohdiskelen pop-kosketinsoittajan ammatin luonnetta ja sen erityispiirteitä.</p> <p>Pop-kosketinsoittajan rooli voi olla produktiosta riippuen hyvinkin monimuotoinen. Käyn opinnäytetyössäni läpi erilaisten musiikillisten ja ulkomusiikillisten aspektien suhdetta ja prioriteetteja ammattimaisen pop-muusikkouden ja kosketinsoittajuuden kontekstissa. Lisäksi pohdin pop-kosketinsoittajan asiantuntijabrändin merkitystä alalla työllistymisen kannalta ja avaan oman kosketinsoittajan brändini osa-alueita ja rakentumista.</p>	
Avainsanat	Kosketinsoittimet, populaarimusiikki, ammattilaisuus, brändäys

Author Title	Miika Pykkänen The decathlon of pop music - field guide for a modern keyboard player
Number of Pages Date	24 pages 4 June 2021
Degree	Bachelor of Culture and Arts, Music
Degree Programme	Music
Specialisation option	Performance
Instructor Examiner	Jukka Väisänen, MuM AriPekka Korhonen, MuM
<p>My thesis studies the field of commercial popular live music, and ways of operating in it professionally, from the viewpoint of a keyboard player. Today, with pop music being largely electronic, highly synthesized and mostly produced with computers, the keyboardist often bears a significant portion of the tonal responsibility in proper live production of a song. In my thesis, I present methods both commonly used, and of my own, e.g. for high-quality and professional implementation of record productions of songs in a live environment. I will also give practical advice for practicing, developing and prospering in the profession of a pop keyboard player.</p> <p>I will also present and categorize the most common types of electronic keyboards used in the context of pop music, as well as their possible functions and strengths in different productions and as parts of keyboard rigs. As examples, I will use instruments and gear found in the keyboard rigs I have used in the productions I have worked during my professional career.</p> <p>At the beginning of my thesis, I will briefly talk about my own path from an amateur piano player to professional pop keyboardist. To demonstrate my professional qualifications, I'll also go briefly through my working history in the service of top Finnish pop music artists. Later, I will reflect on the nature of a pop keyboard player profession and its special features.</p> <p>Depending on the production, the role of a pop keyboardist can be very diverse. In my thesis I'll handle the relationship and priorities of different musical and extramusical aspects in the context of professional pop musicianship and keyboard playing. In addition, I will reflect on the importance of an expert brand of a keyboard player for employment in the industry, as well as talk through the areas and construction of my own personal keyboard player brand.</p>	
Keywords	Keyboards, popular music, professionalism, branding

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Oma urani ja kehittymiseni kosketinsoittajana	2
3	Nykyajan populaarimusiikin kenttä ja kosketinsoittajan ammattilaisuus	3
3.1	Kosketinsoittajan rooli nykyaikaisessa popmusiikissa	4
4	Sähköiset kosketinsoittimet ja muu ammattikalusto	5
4.1	Stagepiano/Keikkapiano	6
4.2	Syntetisaattori	7
4.3	Työasemasyntetisaattori/keyboard workstation	8
4.4	Tietokone/software	9
4.5	Muut keikkakäytössä käytettävät keskeiset laitteistot	11
5	Soundit	13
5.1	Soundi lähtee korvista	14
6	Taustanauhat livesoundia täydentämässä	15
7	Ulkomusiikilliset asiat	18
7.1	Esiintymistaito	18
7.2	Playback- & singback-esiintymiset	19
7.3	Ulkonäöllä on väliä	20
8	Kosketinsoittajan asiantuntijabrändi ja sen osuus työllistymisessä	20
9	Pohdinta	21
	Lähteet	24

1 Johdanto

Kosketinsoittajan rooli populaarimusiikissa on aikojen saatossa kehittynyt monipuolisemmaksi paljolti musiikkiteknologian ja kaupallisen valtavirtamusiikin tyyllilajillisen kehityksen myötä. Tässä opinnäytetyössä tarkastelen nykyaikaisen pop-tuotannon livekosketinsoittajan työkaluja ja keinoja täyttää niin tuottajan, artistin sekä yleisön äänentuotannolliset, kuin myös ulkomusiikilliset toiveet, odotukset ja vaatimukset. Aihe on tärkeä, sillä siitä ei juurikaan löydy yhteen koottua kattavaa kirjallista materiaalia.

Opinnäytetyöni perustuu kymmenen vuoden ammattiurani tuottamiin havaintoihini kosketinsoittajan roolin kehityksestä ja muutoksista. Käyn opinnäytetyössäni läpi oman urakehitykseni vaiheita, nykyaikaisen kosketinsoittajan keskeistä ammattikalustoa sekä hyväksi havaitsemiani tapoja toteuttaa nykyaikaisia tietokoneella tehtyjä pop-tuotantoja liveinä. Annan myös vinkkejä ja konkreettisia esimerkkejä asiantuntijabrändin rakentamiseen sekä sujuvaan luovimiseen kilpaillulla, joskin solidaarisella freelancemusikkokentällä.

Opinnäytetyöni on suunnattu pääasiassa pop-kosketinsoittajan ammatista kiinnostuneille tai sitä aloitteleville, jo jonkin verran edistyneille pianonsoitonopiskelijoille. Sen tarkoitus on auttaa kiinnostuneita ymmärtämään ja sitä kautta edistämään ammattimaista kaupallisen pop-livemusiikin ympäristössä toimimista. Tuon esille kokemusteni pohjalta, minkälaisia mahdollisuuksia löytyy nykyajan äänitetyn pop-kappaleen laadukkaaseen toteuttamiseen liveinä. Sivuan myös popmusiikkia soittavan kosketinsoittajan esiintymistä ja tunnettuutta (brändiä) työelämässä. Arvioin omia menestystekijöitäni esiintyjänä ja pohdin mm. mikä merkitys esiintymistaidolla ja ulkomusiikillisilla asioilla on nykyaikaisissa popmusiikkiesityksissä.

Opinnäytetyöni on etnografinen tutkielma populaarimusiikin livekentältä viimeisen kymmenen vuoden ajalta. Sen data perustuu pitkälti omaan empiiriseen kokemukseen ja itserefleksioon, jota täydennän kirjallisilla lähteillä.

2 Oma urani ja kehittymiseni kosketinsoittajana

Kerron ensin hieman ammatillisesta historiastani ja siitä, kuinka olen päätenyt urani tämänhetkiseen pisteeseen. Aloitin pianonsoittoharrastuksen viisivuotiaana perhetutun yksityisopettajan viikoittaisilla pianotunneilla. Harrastaminen ei ollut niinkään tavoitteellista, vaan ennemminkin omaehtoista tutustumista instrumenttiin. Alkeet opittuani ja nuottikuvien monimutkaistuessa opin pian, että harjoiteltavat kappaleet olivat paljon helpompia, jos sain kuulla ne ensin opettajan soittamana pelkästään nuoteista lukemisen sijaan. Korvakuulolta opettelu, korvan kehittäminen ja analyttinen kuuntelu on sittemmin ollut keskeisin osa henkilökohtaista opiskelutapaani.

Lähes kymmenen vuotta pianonsoitto pysyi elämässäni harrastuksena ja ennemminkin erillisenä entiteettinä kuin osana musiikkia, jota kuuntelin levyiltä, radiosta ja television musiikkiohjelmista. Rokkailuthan hoidettiin ilmiselvästi sähkökitaroilla ja rummuilla, kun taas pianoa lähinnä ”pimputeltiin”. Tätä metafysistä musiikillista railoa levensi entisestään se, että kotikaupunkini treenikämpistä siihen aikaan kumpuava musiikki oli lähes yksinomaan metallia. Isäni ravintolamusikkotaustan myötä olin sinänsä onnekaassa asemassa, että mielenkiintoani erilaisiin musiikkiharrastuksiin tuettiin, ja pianonsoiton rinnalla soivat myös sähkökitara ja rummut. Viimein kuudentoista vuoden iässä päädyin kavereitteni ska-punk-bändin kosketinsoittajaksi. Tämän myötä tutustuin ensi kertaa kunnolla isäni vanhoihin kosketinsoittimiin ja niiden äänentuotannollisiin mahdollisuuksiin sekä löysin, joskin hiukan myöhäisheränneenä, viimein yhteyden kuuntelemani ja pääinstrumentillani soittamani musiikin väliltä. Bändin kanssa pääsin kokemaan myös ensimmäiset keikkani ja niiden kautta sinetöimään rakkauteni livemusiikin soittamiseen ja esiintymiseen.

Samoihin aikoihin perustimme ensimmäisen bilebändimme, jonka kanssa pääsimme keikkailemaan kotikaupunkini ravintoloissa ja harjoittelemaan freelancemusikkoutta. Koen tämän erityisen merkittävänä tekijänä ammatillisen urani aloittamisen kannalta ollessani jo lähes rutinoitunut keikkailija ja esiintyjä jo ennen ensimmäisten ammatillisten musiikkiopintojeni aloittamista. Keikkojen, niitä varten opeteltujen biisien ja niistä saatujen uusiin kosketinsoittimiin tuhlattujen keikkapalkkioiden myötä opin yhä syvemmin analysoimaan, toisintamaan ja soittamaan erilaisia kosketinsoitinsoundeja. Niistä löysin loputtoman runsaudensarven analyttisen kuuntelemisen harjoittamiselle ja uuden ulottuvuuden musiikin hahmottamiseen ennen kaikkea soundeina sekä niiden luomina tunnelmina ja mielikuvina.

Varsinaisen ammatillisen urani popmusiikin kentällä katson alkaneen ensimmäisestä artistikiinnityksestäni, Isac Elliotin bändistä vuonna 2012. Työllistymiseni resepti oli jo silloin sama kuin valtaosassa tulevia kiinnityksiäni: vahvat aiemmat näytöt sekä tyytyväiset bändikaverit edellisistä projekteista, syvä harrastuneisuus soundien ja synteesien parissa, vahva esiintymistaito ja lavaenergia, ammattimainen ja kattava soitinkatalogi sekä jo aikaisessa vaiheessa puolivahingossa aloittamani itseni brändääminen ”soundiorientoituneeksi” soittajaksi. Isac Elliotin kanssa kiersimme Suomea ja pohjoismaita usean vuoden aikana esiintyen monituhatpäisille yleisöille.

Isac Elliotin bändin ohella olen noin kymmenen vuoden ammattiurani aikana vaikuttanut vakituksena jäsenenä mm. Jannan, Waltteri Torikan, Nelli Matulan, Reino Nordinin, Evelinan ja Robin Packalenin livekokoonten kanssa. Niiden lisäksi olen vuodesta 2015 alkaen toiminut Scandinavian Music Group -yhtyeen kosketinsoittajana. Vaikka tittelini em. yhtyeissä on kosketinsoittaja, roolini ja soitinkatalogini on ollut lähes jokaisessa produktiossa erilainen. Esimerkiksi Waltteri Torikan bändissä soitan urkuja ja jousilinjoja yhdellä stagepianolla, kun taas Scandinavian Music Groupissa toteutan taustanauhojen puuttumisen vuoksi approksimaation kaikista studiossa päällekkäisäänitetyistä piano-, urku-, syntetisaattori-, sekä orkesteriraidoista käyttäen neljää erilaista MIDI:llä (Musical Instrument Digital Interface) keskenään linkitettyä kosketinsoitinta. Nelli Matulan yhtyeessä taas toimitin basistin roolia soittaen analogista yksiaänistä Moog-syntetisaattoria toisen kosketinsoittajan hoitaessa varsinaisen kosketinsoittajan tehtävän. Monipuolisuuden säilyttääkseni toimin livemuusikkouden lisäksi myös studion puolella tuottajana, säveltäjänä ja sovittajana Milla Rumi -artistille.

3 Nykyajan populaarimusiikin kenttä ja kosketinsoittajan ammattilaisuus

Populaarimusiikki tarkoittaa mitä tahansa kaupallisesti suuntautunutta musiikkia, joka on tarkoitettu ensisijaisesti laajalle yleisölle ja on usein tunnettujen ammattilaisten tekemää (Wallenfeldt 2009). Historian saatossa käsite on pitänyt sisällään useita musiikin tyylijaleja opereteista ja valssimusiikista jazziin, rock and rolliin, discoon ja hip hoppiin. Tänä päivänä populaarimusiikki on suurissa määrin elektronista ja tietokoneella tuotettua. Tästä johtuen biisimateriaali sisältää usein runsaasti syntetisaattori- ja muita

kosketinsoitinraitoja ja kappaleiden saattaminen studiosta livekeikalle niiden alkuperäistä tuotantoa kunnioittaen vaatii konventionaaliselta, esim. kitaristista, basistista, rumpalista ja kosketinsoittajasta koostuvalta pop/rock-kokoonpanolta uusia toimintatapoja.

Musiikkiteknologian mahdollistamana ja halutun livesoundin ollessa useimmiten yhä lähempänä levysoundia, bändin avuksi otetaan usein taustanauhoja paikkaamaan puuttuvia käsiä. Niiden roolin painoarvo vaihtelee produktioittain, mutta olen pitänyt muusikkoudelleni ja ammatin mielekkyydelle tärkeänä pyrkiä toteuttamaan bändin livesoundista mahdollisimman suuren osan nimenomaan livenä. Ensisijaisena tavoitteena pidän kuitenkin, vähintäänkin uusien kappaleiden ensikiertueen ajan, uskollisuutta alkuperäiselle tuotannolle ja soundille. Mahdollisimman monien soittosuukien toteuttaminen livenä ei tulisi olla itseisarvollista ja ammattimainen ”pop-rivimuusikko” asettaa itse kappaleen, sekä artistin ja tuottajan näkemyksen siitä oman egonsa edelle, vaikka se tarkoittaisikin taustanauhojen runsaampaa käyttöä livesoiton kustannuksella.

3.1 Kosketinsoittajan rooli nykyaikaisessa popmusiikissa

Kosketinsoittimen voi määritellä soittimeksi, jota soitetaan koskettimilla. Se toimii yläkäsitteenä niin elektronisille kosketinsoittimille kuten syntetisaattorit tai sähköurut, kuin akustisille pianoille, flyygeleille ja polkuharmoneillekin. Kosketinsoittajan rooli yhtyeessä voikin käsitteen laajuuden, sekä erilaisten kosketinsoittimien tarjoavan laajan äänellisen kirjon vuoksi olla hyvinkin vaihteleva. Esimerkiksi sähköbasson rooli ja soundi on popmusiikissa yleensä hyvinkin samanlainen, mutta kosketinsoittajan soundeissa tarjolla on äärimmäisen runsas kirjo. Modernin valtavirtapopmusiikin ollessa suurilta osin elektronista ja syntetisaattoripainotteista, osaavan ja monipuolisen kosketinsoittajan työllisyysnäkyvät ovat livemusiikkikentällä olleet oman kokemukseni mukaan erinomaiset. Osaaminen ja monipuolisuus riippuvat kuitenkin lähes poikkeuksetta soittajan harrastuneisuudesta, sillä verrattuna pianonsoiton opiskeluun elektronisten kosketinsoittimien opetus on ainakin oman kokemukseni mukaan Suomessa harvinaisempaa. Tämä johtunee mm. erilaisten kosketinsoittimien ja niillä luotavien äänien valtavasta kirjosta, joka luo jo ihan käytännön haasteita opetuksen järjestämiseen (esim. opettajalla ja oppilaalla eri instrumentit).

4 Sähköiset kosketinsoittimet ja muu ammattikalusto

Modernia popmusiikkia soittavan ammattimaisen kosketinsoittajan soitinarsenaali vaihtelee produktion tarpeiden ja rajoitteiden mukaan. Useampi kosketinsoitin antaa liikkumavaraa ja usein monipuolistaa soundia (sekä todennäköisesti hivelee kosketinsoittajan egoa), mutta toisaalta vie lavalla enemmän tilaa sekä kestää kauemmin kasata ja purkaa. Myös monet ulkomusiikilliset asiat vaikuttavat; produktion visuaalisen suunnittelijan näkemyksen toteuttaminen voi vaatia esimerkiksi erityisen siistin ja sulavalinjaisen soitinkattauksen vastaavanlaisine kosketinsoitintelineineen. Tähän liittyen myös keikkasetin johdot ja pedaalit olisi hyvä mitoittaa ja niputtaa viuhkoiksi turhan sotkun siistimiseksi ja setin visuaalisen ilmeen parantamiseksi. Toisena esimerkkinä ulkomaille lentokeikkoja tekevän produktion mukana kulkevan kaluston tulisi olla mahdollisimman kevyttä ja kompaktia logistiikkakulujen minimoimiseksi.

Elektronisista kosketinsoittimista puhuttaessa erilaisten soittimien kategoriset ja käyttötarkoitukselliset rajat ovat niiden monipuolisuuden ja monimuotoisuuden vuoksi häilyviä. Samankaltaiseen äänelliseen lopputulokseen on mahdollista päästä monin eri tavoin. Seuraavaksi esittelen ja kategorisoin omista keikkaseteistäni löytyviä erilaisia kosketinsoittimia ja kosketinsoitintyyppöjä sekä niiden yleisimpiä funktioita. On hyvä kuitenkin pitää mielessä, ettei ole oikeita tai väriä ratkaisuja, ainoastaan toimivia ja toimimattomia. Alla on esimerkkikuva suuren produktion monipuolisesta ja kattavasta, kuitenkin visuaalisen ilmeen vuoksi virtaviivaistetusta kosketinsoitinsetistä (kuvio 1).

Kuvio 1. Robinin Hartwall Areena -keikalla vuonna 2017 käyttämäni kosketinsoitinsetti

4.1 Stagepiano/Keikkapiano

Stagepiano (tai keikkapiano) on monen kosketinsoitinsetin sydän. Siinä on yleensä painotetut koskettimet ja se on soundivalikoimaltaan määrällisesti riisutumpi, mutta ammattikäyttöön tarkoitettun laadukas. Hyvä stagepiano on helppo- ja nopeakäyttöinen jokapaikanhöylä ja kosketinsoittajan luottotyökalu, jolla pärjää yksinkertaisemmin tuotetut tai orgaanisemman soundiset keikat helposti. Soundien pääpainotus niissä on yleensä piano- ja sähköpianosoundeissa sekä urkusoundeissa. Stagepianoista löytyy useimmiten myös jonkinlainen syntetisaattoriosio, joka kuitenkin yksinään harvoin riittää toteuttamaan nykyaikaisia poptuotantoja. Itse käytän suuressa osassa yhtyeistäni Clavian Nord Stage 2 -stagepianoa (kuvio 2) mm. sen keikkapianojen mittapuulla varsin kattavan syntetisaattori- ja efektiosion vuoksi.

Kuvio 2. Nord Stage 2 -keikkapiano

4.2 Syntetisaattori

Syntetisaattori on laite, joka tuottaa ja muokkaa ääntä elektronisesti (Encyclopedia Britannica 1999). Kirjaimellisesti ottaen määritelmä pitää sisällään niin kaikki sähköiset kosketinsoittimet, kuin myös esimerkiksi kitara-, tai puhesyntetisaattorit. Kosketinsoittajan ammattikielessä syntetisaattorilla (puhekielessä myös syntikka, syna tai syntsa) kuitenkin tarkoitetaan yleisesti selvyuden vuoksi ja kategorisoinnin helpottamiseksi ennen kaikkea laajat äänenmuokkausmahdollisuudet omaavaa, elektronista ääntä tuottavaa kosketinsoitinta. Syntetisaattoreilla on muihin äänentuotannollisesti fyysisiin ominaisuuksiin nojaviin ja niiden myötä äänensävyjä rajoittaviin instrumentteihin (esim. flyygeli tai sähkökitara) nähden soittamista laajin sävyvalikoima, sillä yksittäinen laite voi ohjelmointitavasta riippuen syntetisoida ja soittaa hyvin erilaisia ja monipuolisia äänirakenteita (Martinez-Zorilla 2008). Laajojen ohjelmointimahdollisuuksien vuoksi syntetisaattorit ovatkin elektronista popmusiikkia soittavan kosketinsoittajan tärkeimpiä työkaluja.

Erilaiset syntetisaattorit voivat palvella kosketinsoittajan keikkasetissä useaa eri funktiota. Esimerkiksi Reino Nordinin kiertueen kosketinsoitinkattauksessani käytän analogista Moog Subsequent 37 -syntetisaattoria (kuvio 3) sen tuhdin ja lämpimän ominaissoundin vuoksi yksinomaan synabassojen soittamiseen. Erilaisia syntetisaattoreita voidaan kategorisoida tarkemmin mm. niissä käytettävien komponenttien mukaan analogisiksi tai digitaalisiksi, niiden mahdollisuuden mukaan toistaa samanaikaisesti yhtä tai useampaa ääntä monofoniseksi tai polyfoniseksi, sekä niissä käytettävien äänisynteetien tyyppien mukaan esimerkiksi subtraktiivisiin, additiivisiin tai taajuusmodulaatiota käyttäviin (FM/frequency modulation). Koskettimistot syntikoissa ovat yleensä täyspitkää 88:aa lyhyemmät ja hyvin harvoissa tapauksissa koskettimisto on painotettu¹.

¹ Painotetulla koskettimistolla tarkoitetaan pianonkaltaista, vasarakoneistoa emuloivan tuntuman antavaa koskettimistoa

Kuvio 3. Moog Subsequent 37 -syntetisaattori

4.3 Työasemasyntetisaattori/keyboard workstation

Työasemasyntetisaattori (puhekielessä työasema tai workstation) on syntetisaattorin ja musiikkisekvensserin yhdistävä multitimbraalinen (mahdollisuus useisiin soundeihin omissa kanavissaan) tietokonepohjainen kosketinsoitin. Työasema mahdollistaa sekvensseriominaisuutensa vuoksi elektronisen musiikin säveltämisen, tuottamisen ja tallentamisen vain yhtä laitetta käyttäen. Livekäytössä työaseman suurin vahvuus on kuitenkin sen multitimbraalisuus, mikä tekee laitteesta erittäin monikäyttöisen soittimen. Samasta soittimesta löytyy yleensä useampi erilainen syntetisaattorimallinnus erityyppisine äänisynteeseineen, joita voi ohjelmoida soimaan päällekkäin (layering) tai jakaa koskettimiston eri alueille (splitting). Täten yhdellä ainoalla patchilla (soittimen sounditiedosto) pystyy soittamaan moniulotteisia ja -sävyisiä soundeja tai useita eri kosketinsoitinosuuksia samanaikaisesti. Korg Kronos -työasema (kuvio 4) löytyy mm. Reino Nordinin ja Evelinan yhteisessä käyttämistäni kosketinsoitinseteistä. Työasemien all in one -ideologia useine syntetisaattori- ja efektimallinnuksineen voi kuitenkin tuottaa vähemmän laiteharrastuneelle kosketinsoittajalle myös haasteita. Laajat ohjelmointi- ja reititysmahdollisuudet lukuisine sisäkkäisine valikkoineen tekevät verrattain rajoitteellisilla käyttöliittymällä ja pienehköllä näytöllä varustetusta työasemasta hitaasti ja hankalasti ohjelmoitavan. Työasemat ovat myös tavallisesti sähköisistä kosketinsoittimista kalleimpia.

Kuvio 4. Korg Kronos -työasemasyntetisaattori

4.4 Tietokone/software

Nykypäivänä näkee, etenkin elektronista popmusiikkia soittavien produktioiden kosketinsoitinseteissä, käytettävän enenevissä määrin tietokoneita. Livemusiikkikäytössä tietokoneet ovat niiden luotettavuuden, laadukkaiden ohjelmistojen ja helpon liikuteltavuuden vuoksi olleet perinteisesti useimmiten kannettavia Applen Mac-tietokoneita, kuten esimerkiksi Macbook Pro (kuvio 5). Ohjelmistona käytetään esimerkiksi livekäyttöön optimoitua Mainstage-ohjelmaa (kuvio 6), jota itsekin käytän kaikkein yksityiskohtaisinta ja monipuolisinta ohjelmointia vaativissa produktioissa. Työaseman kaltaisesti Mainstage-ohjelma toimii käyttöliittymänä ja sillä voi soittaa ja hallinnoida samanaikaisesti lukuisia ohjelmiston mukana tulevia, sekä kolmannen osapuolen valmistamia softwaresyntetisaattoreita kuten esimerkiksi henkilökohtaista suosikkiani Xfer Recordsin Serum-syntetisaattoria (kuvio 7). Software-ympäristön laajat äänentuotannolliset mahdollisuudet rajoittuvat oikeastaan vain käytettävissä olevan tietokoneen laskentatehoon. Softapohjaisen kosketinsoitinsetin moniin etuihin lukeutuu mm. helppo liikuteltavuus ja kompaktius sekä laajat kustomointi- ja ohjelmointimahdollisuudet. Näistä syistä olen toteuttanut Robin Packalenin pääosin ulkomailla lentäen kiertävän production kosketinsoitinosuudet käyttäen pelkästään Mainstagea ja ohjaten sitä kevyellä 61-koskettimisella midikeyboardilla. Pelkästään softaan perustuvan kosketinsoitinsetin käyttäminen on kuitenkin aina tietoinen riski ohjelmiston kaatumisen mahdollisuuden tai laskentatehon riittämättömyyden aiheuttaman liian suuren latenssin (viive koskettimen painamisen ja äänen syttymisen välillä) vuoksi.

Kuvio 5. Macbook Pro -tietokone

Kuvio 6. Näyttökuva Robin Packalenin vuoden 2021 setissä käyttämäni Mainstagetiedostosta

Kuvio 7. Serum plugin-syntetisaattori

4.5 Muut keikkakäytössä käytettävät keskeiset laitteistot

Varsinaisten soittimien lisäksi kosketinsoittajan keikkakattaukseen kuuluu kosketinsoitintelineet, äänikaapelit, tarvittavat pedaalit kosketinsoittimien ohjaamiseen (mm. sustain, expression) sekä useimmiten jonkinlainen summamikseri pitämään kanavamäärän kohtuullisena, mikäli kosketinsoittimia on useampia. Markkinoilta löytyy kosketinsoitintelineitä lukuisilta eri valmistajilta, mutta visuaaliselta olemukseltaan erilaisia seisoen käytettäviä malleja on melko vähän. Tavanomaisimpien X-mallisten telineiden lisäksi tarjolla on mm. usein käyttämiäni tolppamallisia (kuvio 1) sekä rumpuja ja perkussiotelineistään tutun Gibraltar-valmistajan modulaarisia, täysin kustomoitavissa olevia putkitelineitä (kuvio 8). Tarjonnan samankaltaisuuden vuoksi olen joitakin produktioita varten myös kustomoinut jo omistamiani telineitä (kuvio 9).

Summamikserillä tarkoitetaan yleensä pienikokoista äänimiksauslaitetta, jonka tarkoituksena on summata useamman kosketinsoittimen äänilähdöt miksaajalle yhdeksi stereopariksi. Tämä on usein tarpeen, jos kosketinsoittimia on enemmän kuin kaksi, sillä äänimiksaajalla on kanavia mikserissään harvoin varattuna kosketinsoittimille kahta enempää. On hyvä kuitenkin pitää mielessä, että summamikseriä käytettäessä kosketinsoittimien välinen miksausvastuu siirtyy miksaajalta kosketinsoittajalle. Summamikseriksi kelpaa esim. pikkumikseri (kuvio 10) tai vaikka monikanavainen äänikortti.

Kuvio 8. Reino Nordinin keikoilla käyttämäni Gibraltar-modulaaritelineet. Kuva: Vilma Töyräs, 2019

Kuvio 9. Mittatilaustyönä kromin lailla kiiltäväksi pinnoitettu kosketinsoitintelineeni

Kuvio 10. Summamikserinä käyttämäni Yamaha MG10XU -pikkumikseri

5 Soundit

Soundien merkitystä elektronisessa popmusiikissa ei voi väheksyä. Sävellysten ollessa usein harmonisesti ja melodisesti verrattain yksinkertaisia kappaleiden musiikillisia tunnelmia luodaan pääosin soundeilla. Nykypäivänä populaarimusiikin kentällä toimivalle kosketinsoittajalle kattava tietotaito soundeista on usein jopa tärkeämpää kuin tekninen soittotaito. Laadukkaat ammattitasoiset kosketinsoittimet sisältävät lukuisia käyttökelpoisia presettejä (valmiita soundeja), mutta ammattimaisen kosketinsoittajan tulee osata rakentaa ja muokata soundit vastaamaan pikkutarkasti, tai joissain tapauksissa jopa parantamaan soitettavien kappaleiden levytuotantojen soundeja. Arvioisin itse käyttäväni uuden kappaleen keikkakuntoon valmistelemisessä soundien ohjelmoimiseen vähintään 95% ajasta lopun viiden prosentin jäädessä itse kappaleen omaksumiseen ja soittamisen harjoitteluun. Seuraavaksi tarjoan joitakin omia metodejani sounditietotaidon kartuttamiseksi.

5.1 Soundi lähtee korvista

Tämän päivän popkappaleiden syntetisaattorisoundit ovat usein hyvin komplekseja ja pitkälle tuotettuja ja niiden tuominen liveympäristöön ja ohjelmoiminen omilla soittimilla voi joskus vaikuttaa miltei mahdottomalta. Se kuitenkin harvoin on sitä, kunhan soittajalla riittää mielenkiintoa ja viitseliäisyyttä. Oma soundiosaamisen harjoitteluni koostuu ensisijaisesti soundien analyttisestä kuuntelemisesta ja niiden pikkutarkasta toisintamisesta. Useimmiten kyseessä on soitettavien kappaleiden syntetisaattorisoundit, mutta harjoituksen vuoksi sekä äänenvärien ja niiden synteettisen muodostamisen ymmärtämiseksi suosittelisin syntetisaattoreita ohjelmoimalla replikoimaan myös muunlaisia ääniä, kuten luonnon tai liikenteen ääniä.

Soundia toisintaessani kuuntelen sen karakteriä ja pohdin samalla minkälaisella synteeseillä, oskillaattoreiden (tai jossain tapauksissa operaattoreiden) aaltomuodoilla, filterillä (suotimella) sekä efekteillä soundi olisi saatettu ohjelmoida. Samaan tai yhtä tyydyttävään lopputulokseen voi päästä monillakin eri soittimilla ja synteeseillä, mutta parasta jälkeä tulee useimmiten instrumenteilla, joiden käyttöliittymä on mahdollisimman hyvin hallussa. Yli kymmenen vuoden ja tuhansien soundien ohjelmoimisen myötä olen tätä nykyä pisteessä, jossa tunnen instrumenttini ja niihin ohjelmoimani soundini niin läpikotaisin, että usein nopein tapa uutta soundia tehdessäni on valita jo joskus aiemmin ohjelmoimani karakteriiltään työn alla olevaa vastaava soundi ja sitä muokkaamalla päätyä haluamaani lopputulokseen. Vaikka itse olen oppinut soundien ohjelmoimista yksinomaan omatoimisesti omistamiani syntetisaattoreita tutkimalla, ohjelmoinnin opiskeluun löytyy soittimien puisevien ohjekirjojen lisäksi apua ilmaiseksi esimerkiksi Youtubesta löytyvistä erinäisistä video-oppaista.

Kouriintuntuvampaa ohjausta ja harjoituksia kaipaaville taas on tarjolla esimerkiksi maksullinen Syntorial-tietokoneohjelma (kuvio 11), joka sisältää mm. oman toimivan softwaresyntetisaattorin sisällä ratkaistavia kuuntelu- ja replikointiharjoituksia sekä synteeseihin liittyviä tietovisoja. Lisäksi ohjelmistoon on mahdollista ostaa tiettyjen nimenomaisten softwaresyntetisaattoreiden (esim. Serum) ohjelmoimisen opiskeluun tarkoitettuja harjoituksia.

Kuvio 11. Syntorial -tietokoneohjelma

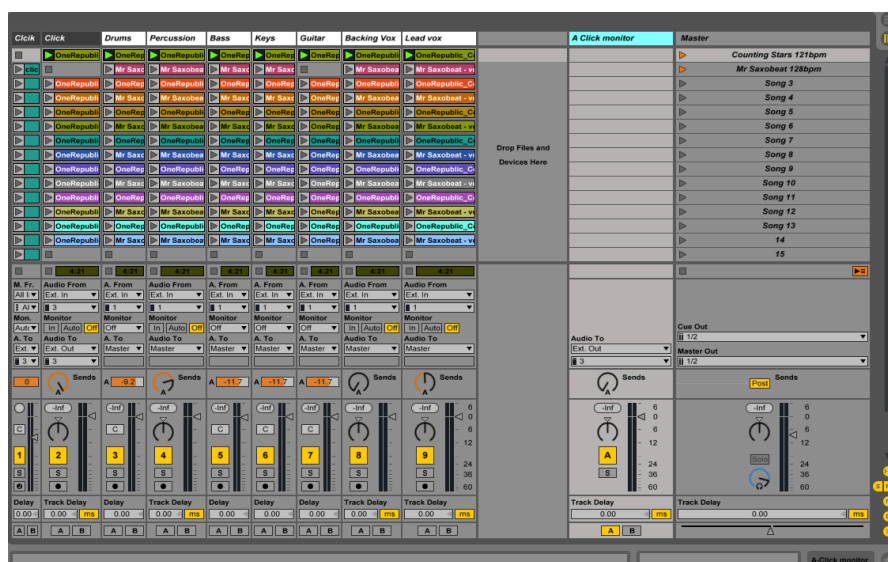
6 Taustanauhat livesoundia täydentämässä

Taustanauhat (backing tracks) ovat livebändin soundin tukena käytettäviä ennalta äänitettyjä, useimmiten kappaleiden levytuotannoista suoraan poimittuja ääniraitoja. Niiden tarkoitus on tuoda kappaleen livesoundia lähemmäs alkuperäistä levytuotantoa ja luoda pelkkää livebändiä täyteläisempää soundia korostamalla esim. lauluharmonioita, perkussioita tai esimerkiksi orkesteriosuuksia (Janis 2014). Taustanauhoja käytetäänkin yleisesti lähes poikkeuksetta ammattimaisissa pop-produktioissa, joskin niiden painoarvo vaihtelee yhtyeittäin. Esimerkiksi Evelinan livebändissä allekirjoittaneen kosketinsoittajan lisäksi ainoana elävänä muusikkona lavalla toimii rumpali, jolloin taustanauhojen käytön tarve korostuu suhteessa useamman livesoittajan sisältämään bändiin.

Taustanauhat voidaan toistaa joko yhdeksi stereoraidaksi summattuna, tai jaettuna esim. instrumenttityypeittäin useammaksi erilliseksi stereopariksi. Robin Packalenin produktiossa taustanauharaidat on jaettu kahdeksalle kanavalle, joista ensimmäiset kaksi ovat taustalauluille ja laulutuplauksille, kanavat 3 ja 4 harmonisille ja melodisille instrumenttielementeille (esim. syntetisaattorit ja kitarat), kanavat 5 ja 6 rytmisille elementeille (perkussioloopit ja noise-efektit). Kanava 7 on korvamonitoointiin reititetty metronomi ja kanava 8 on lavavalaja ja esim. LED-screenien videomateriaalia ohjaavaa

SMPTE-aikakoodia varten. Erillisten taustanauharaitojen etuna on niiden mahdollistama miksaustekninen kontrolli. Äänimiksaaja pystyy liveinstrumenttien tapaan balansoimaan ja prosessoimaan reaaliaikaisesti kunkin taustanauhaosuuden esiintymispaikan äänentoistojärjestelmälle ja akustiikalle sopivaksi (Janis 2014).

Tavallisimmin taustanauhojen äänilähteenä on joko tietokoneella toimiva DAW-ohjelmisto (digital audio workstation) kuten esimerkiksi Logic Pro tai Ableton Live (kuvio 12), tai erillinen taustanauhasoitin kuten esim. Robin Packalenin ja Reino Nordinin yhteisissä käyttämämme Cymatic Audion uTrack24 -räkkilaite (kuvio 13). DAW-ohjelmiston etuna on raitojen helppo ja nopea muokattavuus ohjelman sisällä, kun taas erillinen taustanauhasoitin on useimmiten ohjelmistopohjaista varmatoimisempi laite.

Kuvio 12. Ableton Live -tietokoneohjelma

Kuvio 13. Cymatic Audio uTrack24 -taustanauhasoitin

Mikäli produktiossa ei käytetä ulkoista livetuottajaa, taustanauhaprojektien tekeminen ja hallinnoiminen jää yleensä bändin, tai sen musiikkiteknologisesti edistyneimmän ja rutinoituneimman jäsenen harteille. Tästä syystä raudanlujaksi ammattilaiseksi halajavan kosketinsoittajankin on hyödyllistä opetella ainakin yhden tai kahden DAW-ohjelmiston perusteet. Suuressa osassa urani aikana työskentelemissäni produksioissa taustanauhat on koottu valitsemalla ensin levytuottajan lähettämistä kappaleen alkuperäisistä raidoista livenä soitettavat, mykistäen ne, ja jaotellen jäljelle jäävät raidat esim. edellä mainitun kanavajaon mukaisesti. Käytännön suhteellisesta yleisyydestä huolimatta kyseinen toimintatapa harvoin johtaa optimaaliseen äänelliseen lopputulokseen. Nykyaikaisiin pop-levytuotantoihin on usein mahdutettu valtava määrä raitoja, jotka eivät välttämättä palvele itsenään kappaleessa merkittävää funktiota, vaan toimivat osana tai tukevat muita keskeisemmässä roolissa olevia raitoja. Livemiksauksen äänikuvaan mahtuu levymiksaukseen nähden mm. käytettävien äänentoistojärjestelmien perustavanlaatuisista eroista johtuen huomattavasti vähemmän elementtejä ja informaatiota. Tästä johtuen näiden em. "täyteraitojen" liittäminen taustanauhoihin toimii usein itseään vastaan tekemällä livesoundin liian ruuhkaisen ja sotkuisen kuuloiseksi.

Laadukkaita ja bändin livesoundia palvelevia taustanauhoja tehdessä vähemmän on usein enemmän. Kappaleen livetuotantoa suunnitellessa tulisi analyttisesti kuunnellen yrittää löytää ensisijaisesti kappaleen tuotannon toimivuuden kannalta oleellimmat ja näkyvimmat elementit ja toteuttaa niistä (laadukkaasti) mahdollisimman moni livenä soittaen. Jäljelle jäävät tärkeät elementit toistetaan taustanauhoilta, kun taas täyteraidat ja live-energian kannalta epäolennaiset elementit voidaan jättää ainoastaan levyltä kuultaviksi. Taustanauhat olisi myös hyvä miksata bändin livesoundin kanssa samankaltaisiksi ja yhteensopiviksi.

Robin Packalenin yhtyeessä käyttämämme metodi on ensin sovittaa ja harjoitella levytuottajalta saatu kappale mahdollisimman pitkälti bändin kesken livenä soitettavaksi ja äänittää se moniraitana. Tätä äänitystä vasten on helppo arvioida jäljelle jääneiden raitojen tarpeellisuus taustanauhaelementteinä, sekä miksata taustanauhoina käytettävät levyraidat bändisoundin kanssa yhteneväiseksi. Metodin tulokset puhuvat puolestaan ja olemme kerta toisensa jälkeen saaneet kuulla äänitekniikan ammattilaisilta taustanauhojemme ja bändisoundimme kuuluvan Suomen parhaisiin.

7 Ulkomusiikilliset asiat

Hyvän soitto- ja soundiosaamisen lisäksi ammatissaan menestyvän popkosketinsoittajan ura edellyttää monien ulkomusiikillisten tekijöiden huomioimista. Suuri yleisö kuulee mitä näkee, ja esiintyvän artistin, lavavalojen ja lavasteiden lisäksi myös bändin jäsenillä on tärkeä rooli produktion visuaalisen kokonaisilmeen toteutumisessa. Hyvällä lavaenergialla ja estottomalla esiintymistaidolla varustettu hyvin pukeutuva kosketinsoittaja on kokemukseni mukaan taatusti kovempaa valuuttaa populaarimusiikin kentällä toimivien livemuusikoiden työmarkkinoilla, kuin tätä teknisesti tai jopa soundiosaamiseltaan taitavampi, mutta live-energialtaan valju ja tyyliittömän ulkoisen habituksen omaava syntetisaattorivelho tai pianovirtuoosi. Myös geneeristen taitojen, kuten ryhmätyö-, kommunikaatio- sekä ongelmanratkaisutaitojen merkitys kasvaa keikkamatkojen ja työpäivien ollessa usein pitkiä ja raskaita. Tervehenkinen ja toimiva ryhmädynamiikka onkin hyvän työyhteisön ja yhtyeen perusta.

7.1 Esiintymistaito

Olen keikkoja ja kollegoideni työskentelyä seurattessani havainnoinut kosketinsoittajien lavapreesensin ja esiintymisen olevan usein hillittyä ja jopa vaisun oloista. Arvioin sen johtuvan pääosin telineiden päällä paikallaan seisovien kosketinsoitininstrumenttien sekä niiden soittotavan staattisesta luonteesta. Kosketinsoitin sitoo soittajansa paikalleen ja varsinaiseen soittamiseen tarvittava luontainen liike on pientä muihin konventionaalisen pop/rock-kokoonpanon instrumentteihin, kuten esimerkiksi rumpuihin, verrattuna. Lisäksi mobiliteetin ohella todennäköisesti kulttuuriperinnöllisistä syistä johtuen bändin soittajista suurimman showmiehen roolin täyttää useimmiten sähkökitaristi. Oma henkisen rokkikukon egoni ei ole kuitenkaan koskaan tyytynyt minulle kohtalon jakamaan bändin seinäruusun rooliin, ja olenkin sen vuoksi aina kiinnittänyt erityisen paljon huomiota esiintymiseeni. Isoilla lavoilla esiintyminen kaipaa isoa ja näkyvää liikettä. Tämä on selkeästi kantanut hedelmää työnantajiltani saamani palautteen perusteella. Tiedän myös varmasti ainakin yhden heistä alun perinkin palkanneen minut bändiinsä nimenomaan esiintymistaitojeni perusteella. Kokemattomampi tai pelkästään musiikillisia аспектеja ajatteleva ja arvostava soittaja saattaisi pitää esiintymistaidon merkitystä ylikorostuneena, epäsuhtaisena ja jopa freelancemuusikon ammattitaitoa halventavana, mutta näkemykseni mukaan pop-keikka on ennen kaikkea audiovisuaalinen kokonaisuus. Oikeanlaisen energian saavuttava

lavaesiintyminen yhdistettynä laadukkaaseen soittoon on yleensä enemmän kuin osiensa summa.

Keikalla soittaessani koen musiikin vahvasti fyysisesti kehossani, ja siksi energinen lavaesiintyminen ja musiikin mukana liikkuminen ovat tuntuneet minusta aina luonnolliselta. Tämä henkilökohtainen esiintymisen perusasetukseni toimittaa virkansa useimpien produktioideni konteksteissa. Esiintymistä on kuitenkin monenlaista ja esiintymistaidoiltaan ammattimainen soittaja pystyy mukautumaan ja heittäytymään produktion edellyttämään tyyliin. Avoimin mielin toimiessa epä mukavuusalueellakin voi loppujen lopuksi olla kivaa. Esimerkiksi Robinin esittäessä vielä suomenkielistä musiikkia ja produktion imagon ollessa erilainen nykyiseen verrattuna, kuului yhteen jäsenten työnkuvaan opetella kappalekohtaiset ammattikoreografian suunnittelemat lavaliike- ja tanssikoreografiat. Ensimmäisissä koreografiatreeneissä kokemani alkushokin jälkeen ja epäilemättä jonkinlaisesta epävarmuuden tuottamasta häpeästä ja henkilökohtaisen kredibiliteetin murenemisen pelosta yli päästyäni huomasin itse asiassa nauttivani koreografioiden toteuttamisesta ja niiden tuomasta lisähaasteesta esiintymiseen. Toinen tuorempi esimerkki heittäytymiskykyä ja ammattimaista esiintymistaitoa vaativasta työtilanteesta tapahtui, kun eräs työnantajistani ilmoitti stailaavansa bändinsä jäsenet tulevalle videotallioitavalle keikalleen. Kuvauspäivänä paikalle saapuessani yllätyksekseni pukuhuoneessa odotti esiintymisvaatteekseni varattu, sinänsä tyylikäs musta mekko.

7.2 Playback- & singback-esiintymiset

Populaarimusiikkia artistin taustabändissä ammatikseen soittava kosketinsoitintaiteilija päätyy ennen pitkää vääjäämättä esiintymään singbackina ja/tai playbackina. Singbackilla tarkoitetaan kappaleen taustanauhaa, joka sisältää sen kaikki soivat elementit, joko kaikkia tai pelkästään liidilaulua lukuun ottamatta. Singback-taustanauhoja ovat esimerkiksi kaikille tutut karaoketaustat, sekä ilman livebändiä esiintyvien rap-artistien käyttämät taustanauhat. Playback-taustanauha taas sisältää myös kaikki kappaleen lauluosuudet. (Kivekäs 2016). Playback- ja etenkin singbacknauhojen käyttö on tavanomaisia esimerkiksi useita akteja sisältävissä TV-esiintymisissä, kuten vaikka vuotuinen Elämä Lapselle -konsertti tai Euroviisut. Jokaisen artistin esittäessä vuoron perään vain yhden kappaleen, livesoittimien kasaaminen ja purkaminen kunkin esityksen välissä vie liikaa kallista aikaa ja kanavamäärät kasvavat liian suuriksi toteuttaa. Playbackia tai singbackia käytettäessä myös äänitekniinen

virhemarginaali kapenee käytännössä olemattomaksi minimoiden esim. suorien lähetysten riskejä.

Ensikättelyssä muusikosta voi tuntua hankalalta, turhalta tai jopa typerältä vain esittää soittavansa musiikin tullessa nauhalta. Tällöin kuitenkin fyysisen esiintymisen, lavaliikkeen ja muutenkin musiikin kehollinen elämisen painoarvo korostuu. Esityksen tulee näyttää liveä soitettuna, vaikka lavalle TV-produktion puolesta toimitetut kosketinsoittimet olisivat biisimateriaaliin nähden täysin vääränlaisia ja epärealistisia tai pahimmillaan eivät olisi edes päällä. Singback- tai playbackesiintymisistä saa tehtyä huomattavasti aidosti liveä soitettuna kaltaisempia ja hyvin tuotettuna laadukkaampia esimerkiksi miksaamalla singback- tai playbacknauhaksi kappaleen live-esityksen äänitettä, jolloin esityksen kuulokuva vastaa automaattisesti enemmän lavalta välittyvää visuaalista informaatiota. On myös tärkeää tietää tai selvittää esityksen mahdolliset oman suorituksen lähikuvapaikat ja tällöin kiinnittää erityistä huomiota omaan esiintymiseen sekä siihen, että soittajan sormet ovat tukevasti koskettimilla eikä esimerkiksi nenää kaivamassa.

7.3 Ulkonäöllä on väliä

Viimeisenä, muttei vähäisimpänä huomioonotettavana ulkomusiikillisena aspektina nostaisin esiin soittajan tyyli- ja taidon puolesta keikoille tuotettua imagon mukaisesti. Valtaosassa produktioista taustabändiä ei erikseen suurpiirteisiä, esimerkiksi yhtenevään värikoodiin liittyviä ohjenuoria lukuun ottamatta stailata, vaan asianmukainen pukeutuminen jää jokaisen omalle vastuulle. Taustabändin ollessa nimensä mukaisesti taustalla, pukeutumisvalinnoilla tulisi pyrkiä kehystämään ja sitä kautta korostamaan show'n keskiössä paistattelevaa artistia. Pesunkestävä individualisti onnistuu kuitenkin tuotannon visuaalisen ilmeen raamien sisältä käsin tuomaan persoonallista otetta keikkapukeutumiseensa ja tällä tavoin todennäköisesti sekä parantamaan aktin kokonaisilmettä, että omaa henkilökohtaista näkyvyyttään.

8 Kosketinsoittajan asiantuntijabrändi ja sen osuus työllistymisessä

Edellisissä luvuissa läpi käymäni taidot ja osaamisen alueet voidaan kaikki laskea sisältyväksi nykyaikaisen pop-kosketinsoittajan brändiin. Sanan brändi etymologia juontaa juurensa yli 4000 vuoden taa muinaisnorjalaiseen sanaan *brandr*, joka tarkoittaa karjan polttomerkitsemistä (Holland 2017). Kunnianhimoisen ja uraansa edistämään

pyrkivän kosketinsoittajan onneksi sanan nykyinen merkitys vastaa polttomerkkiä enää vain symbolisesti. Brändistä puhuttaessa tarkoitetaan yrityksen tai henkilön imagosta, eli itsestään tietoisesti annetusta kuvasta, ja maineesta, eli toiminnalla ansaitusta mielikuvasta, koostuvaa kokonaisuutta (Peltomaa 2017).

Asiantuntijabrändi taas on tarkasti yhteen teemaan kohdennettu ”oman osaamisen mainoskyltti” (Viitasalo 2020). Blogiartikkelissaan Viitasalo (2020) neuvoo hyväksi lähtökohdaksi asiantuntijabrändin rakentamiselle profiloitumisen itselle kiinnostaviin ja merkityksellisiin aihealueisiin. Brändin ollessa yleensä tarkoituksella markkinoimalla rakennettu, voi se kuitenkin joskus myös syntyä itsestään harkittua työtä tekemättä osaamisen ja taidonnäytteiden myötä (Mendolin 2018). Oma asiantuntijabrändini soundi- ja tyyllitietoisena hyvin esiintyvänä kosketinsoittajana saikin alkunsa juuri tällä tavoin. Totta puhuakseni olen vasta parin vuoden ajan tietoisesti rakentanut brändiäni markkinoimalla osaamistani. Teot puhuvat kuitenkin enemmän kuin sanat, ja pidänkin brändini rakentamisessa ja vaalimisessa tärkeimpänä ammattimaisella ja vaikuttavalla toiminnalla ansaittua hyvää mainetta.

Työllistyminen etenkin aloittelevana freelancemuusikkona saattaa useinkin olla lähes sattumankauppaa. Moni työsuhde on saanut alkunsa esimerkiksi soittajan ollessa oikeaan aikaan oikeassa baarissa. Hyvällä, mieleenpainuvalla ja ennen kaikkea totuudenmukaisella asiantuntijabrändillä varustetulla muusikolla on kuitenkin aina paremmat mahdollisuudet onnistua unelmien työpaikan löytämisessä.

9 Pohdinta

Opinnäytetyöni tavoitteina oli avata lukijalle nykyaikaisen populaarimusiikin livetoteutuksen haasteita ensisijaisesti kosketinsoittajan, mutta myös yleisestä näkökulmasta sekä kerätä ja jäsentää yksiin kansiin kosketinsoittajalle oleelliseksi havaitsemaani tietotaitoa populaarimusiikin livekentältä. Tavoitteenani oli tarjota hyväksi toteamiani työkaluja ammattimaisen toiminnan harjoittamiseen, sekä tietoa ja ajatuksia pop-muusikkoudesta ja ammattilaisuudesta.

Pääasiallisena työmenetelmänäni käytin etnografista kenttätutkimusta ja reflektiota suomalaisen populaarimusiikin eturivin artistien yhtyeiden kiertue-elämästä ja ammatinharjoittamisesta viimeisen kymmenen vuoden ajalta. Tekemäni tutkimus osoittaa keikkailevan pop-kosketinsoittajan roolin, sekä ammattimaisuuteen tarvittavan

osaamisen ja työvälaineistön olevan hyvin monimuotoisia. Siitä käy ilmi myös monien ulkomusiikillisten tekijöiden, kuten visuaalisuuden, korostunut painoarvo pop-produktion tuotannon kokonaisuudessa.

Koko pianonsoiton opiskelujeni ajan olen kokenut ristiriitaa yleisesti tarjolla olevan instrumenttiopetuksen ja ammattikosketinsoittajan todellisten työelämän vaatimusten välillä. Lähes kaiken opinnäytetyössäni läpikäymistäni aiheista ja asioista olen oppinut työn tekemisen ja usein työelämässä kohtaamieni onnistumisien ja haasteiden kautta. Halusin tarjota opinnäytetyöni välityksellä asiasta kiinnostuneille muille muusikoille mahdollisuuden tutustua alan ammattilaisuuden erityispiirteisiin ja ohjata huomiota sen usein liian vähäiselle analyyttiselle tarkastelulle jääviin aspekteihin. Toivon opinnäytetyöni kautta onnistuvani jakamaan kovalla työllä keräämäni ammattitaitoa ja erityisasiantuntijuutta sekä tarkemmin määrittelemään ainakin joitain osia keikkailevan pop-kosketinsoittajan ammatista.

Ennen opinnäytetyöni aloittamista siinä läpikäymäni aiheet olivat vielä melko abstrakteja ja irrallisia ajatuksia. Nyt työn kirjoitettuani olen pystynyt jäsentämään kosketinsoittajan keikkailuun liittyviä ajatuksia, metodeja ja ideoitani. Koen koostaneeni aloittelevan pop-kosketinsoittajan ammatillisen kehityksen ja kenttätööhön tutustumisen tueksi kattavan oppaan. Ammatillisesta näkökulmasta tarkastellen opinnäytetyöni kirjoittaminen auttoi minua määrittelemään asiantuntijuuttani ja sen myötä kosketinsoittajan brändiäni entistä tarkemmin täten edistäen niitä sekä muusikkouuttani yleisesti. Ammattiaan varten harjoitellessaan kosketinsoittaja ajautuu useiden valintojen eteen. Ammattireittejä ja fokuusoisuudsmahdollisuuksia löytyy aina jazzmuusikosta popmuusikkoon sekä klassiseen pianistiin ja toisaalta varsinaisen soittamisen lisäksi voi päätyä harjoittamaan ja kehittämään myös musiikkiteknologista osaamista, kuten esimerkiksi soundien ohjelmoimista. Vaikkei kaikkia munia kannatakaan laittaa yhteen koriin, jo ajankäytöllisistä syistä harva pystyy hallitsemaan kaikkia osa-alueita tyylikkäästi ja ammattimaisesti. Tästä syystä olen itse päätenyt intressieni mukaisesti painottamaan ajankäyttöäni ja opiskeluani vahvasti nimenomaan pop-musiikin, esiintymistaidon ja ennen kaikkea musiikkiteknologian ja soundien ohjelmoimisen piiriin.

Opinnäytetyöni on luonteeltaan kenttätutkimusmainen työarjen havainnointiin perustuva prosessi. Työn narratiivisen ja empiirisen luonteen vuoksi koin ajoittain jokseenkin haasteelliseksi löytää pätevää ja ennen kaikkea asiaan tiiviisti liittyvää lähdemateriaalia kokemuspohjani synnyttämien ajatusteni tueksi. Kuitenkin havainnoiva ja refleктоiva

kenttätutkimukseni sekä jatkuva keskustelu omien ja kollegoiden produktioiden toimintatavoista sekä niiden kehittämisestä antavat vankan tietopohjan suomalaisen populaarimusiikin livekentän prosesseista, sen tarjoamista haasteista ja menetelmistä niiden selättämiseksi.

Päätin työssäni keskittyä esimerkiksi eri synteesisen toiminnan pikkutarkan selittämisen tai varsinaisten konkreettisten soitto- tai soundiharjoitusten sijaan laajemman, yleisemmän tason tietotaidon jäsentelyyn ja jakamiseen. Opinnäytetyötäni voisikin jatkokehittää esimerkiksi konkreettisemmaksi soundien- tai keikkakaluston suunnitteluoppaaksi. Brändiä ja sen rakentamista, sekä ennen kaikkea sosiaalisen median osuutta ja painoarvoa siinä olisi mielekästä tutkia lisää. Lisäksi jatkuva digitalisoituminen sekä sen livemusiikkikentälle luomat mahdollisuudet olisivat jatkotutkimuksen arvoisia.

Lähteet

Encyclopedia Britannica (1999). Music synthesizer. Artikkelel britannica.com - verkkosivustolta. Julkaistu 4.5.1999. Luettu 2.5.2021. <https://www.britannica.com/art/music-synthesizer>.

Holland, Taylor (2017). What Is Branding? A Brief History. Artikkelel skyword.com - verkkosivustolta. Julkaistu 11.8.2017. Luettu 4.5.2021. <https://www.skyword.com/contentstandard/branding-brief-history/>

Janis, Peter (2014). Backing Tracks: Enhancing The Live Sonic Presentation. Artikkelel prosoundweb.com - verkkosivustolta. Julkaistu 9.10.2014. Luettu 2.5.2021 <https://www.prosoundweb.com/backing-tracks-enhancing-the-live-sonic-presentation/>

Kivekäs, Patrik (2016). Taustanauhojen implementointi live-esitykseen. Opinnäytetyö. Tampereen Ammattikorkeakoulu. Luettu 3.5.2021. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/104797/Kivekas_Patrik.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Martinez-Zorilla, David (2008). Synthesizers: A Brief Introduction. Ladattu e-kirjaksi researchgate.net -verkkosivustolle 22.7.2017. Luettu 2.5.2021 https://www.researchgate.net/publication/317746236_Synthesizers_A_Brief_Introduction

Mendolin, Eetu (2018). Artistin henkilöbrändäys: miksi brändäystä tarvitaan ja miten se toteutetaan. Opinnäytetyö. Turun Ammattikorkeakoulu. Luettu 4.5.2021. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/156431/EETU%20MENDOLIN_ARTISTIN%20HENKILOBRANDAYS_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Peltomaa, Juhana (2017). Mikä on brändi? Artikkelel brandnews.fi -verkkosivustolta. Luettu 4.5.2021. <http://brandnews.fi/mika-on-brandi/>

Viitasalo, Mira (2020). Mitä ovat henkilöbrändi ja asiantuntijabrändi? Blogiartikkeli meltwater.com -verkkosivustolta. Julkaistu 21.4.2020. Luettu 4.5.2021. <https://www.meltwater.com/fi/blog/mita-ovat-henkilobrandi-ja-asiantuntijabrandi>

Wallenfeldt, Jeff (2009). Popular music. Artikkelit britannica.com -verkkosivustolta. Julkaistu 23.4.2009. Luettu 1.5.2021. <https://www.britannica.com/art/popular-music>.